

MILJÖ, VATTEN, ÖSTNYLAND

Nytt samarbete kartlägger alger

Insamlingen av algobservationer blir mer heltäckande. 99 nya uppföljningsplatser har grundats i samarbete mellan Finlands Rotary och Finlands miljöcentral. Det här gynnar både forskare och vanliga badgäster.

– Inga blågröna alger i dag inte, utropar **Håkan Malmlund** glatt då vi står på bryggan vid Ylike småbåtshamn.

Han har just granskat vattnet genom att sätta lite av det i en glasburk och går vidare till att kolla hur grumligt det är.

– Men siktdjupet har försämrats. I början av sommaren såg man ännu över 1,10 meter neråt, i dag är det endast 80 centimeters synlighet, berättar Malmlund då han dragit upp sin mätare ur vattnet.

Malmlund är en av många frivilliga som i sommar deltar i att samla in information om cyanobakterialäget på 99 nygrundade uppföljningsplatser runtom i landet. De nya platserna är ett samarbete mellan Finlands Rotary och Finlands miljöcentral SYKE. Syftet är att följa upp hur läget utvecklas på de olika platserna och att hjälpa forskare att kartlägga och sammanställa information om hur situationen med cyanobakterierna ser ut i våra vattendrag.

Lägeskontroll varje vecka

På de frivilliga uppföljningsplatserna följs läget upp varje vecka. I Ylike kollar Malmlund algsituationen, siktdjupet och vattentemperaturen på sin uppföljningsplats och skriver in dem i applikationen Havaintolähetti, varifrån de sparas i miljöcentralens databas Sjö-havswiki. Därifrån kan vem som helst följa med hur situationen utvecklas och jämföra infon med föregående års data.

Enligt Malmlund är det ett relativt lätt uppdrag som inte tar mycket tid.

– Det är varken stressande eller ansträngande. Det här ett lätt sätt att hjälpa till tillsammans med andra likasinnade, berättar Malmlund om motivationen till att vara med i projektet.

Samarbetet med Miljöcentralen är en del av Rotarys större Östersjöprojekt, där man strävar efter att främja åtgärder för att förbättra situationen i Östersjön på längre sikt.

Från Östra Nyland deltar Borgå Västra Rotaryklubb och klubbarna i Lovisa och Sibbo.

– Vi har sammanlagt sex stycken uppföljningsställen utanför Borgå. Som tillägg till detta har klubbarna i Sibbo och Lovisa sina egna ställen, berättar Malmlund.

Minskat antal observationsplatser
Under de senaste åren har de officiella observationsplatserna i synner-

UPPFÖLJNING. Håkan Malmlund kollar algläget, siktdjupet och temperaturen i vattnet i Ylike varje vecka.

het i Finska viken och längs Skärgårdshavets kustområden minskat, vilket gjort det svårare att få en helhetsbild av cyanobakteriesituationen vid kusten och i skärgården. De 100 nya observationsställen är därför till stor hjälp för forskarna som kartlägger vattendragen.

Rotarys medlemmar har fått en kort utbildning i hur man följer upp vattenläget, men vem som helst kan lämna in observationer angående läget med cyanobakterier med hjälp av appen Havaintolähetti. Till mest hjälp är det ändå om man följer upp läget regelbundet genom hela sommaren.

Enligt forskaren **Heidi Hällfors** på Finlands miljöcentral är allmänhetens observationer ett viktigt tillskott för forskarna. Hällfors menar att forskarna också gärna tar emot observationer om att det inte finns cyanobakterier i vattnet.

– Oftast så brukar folk vara ivrigare på att anmäla att de hittat cyanobakterier. Men för oss är det också viktigt att veta att det inte förekommer cyanobakterier på ett visst

område då vi gör våra kartläggningar.

Läget lugnt än så länge

I sommar har de rikliga pollenmängderna i vattenbrynen orsakat förvirring och många har undrat ifall cyanobakterierna verkligen kommit så tidigt. Oftast har det ändå varit falskt alarm. För att kolla ifall det handlar om pollen eller cyanobakterier kan man sticka en pinne i vattnet. Om det fastnar saker på pinnen handlar det om något annat än cyanobakterier. Pollen känns också igen på det att det till skillnad från cyanobakterier också förekommer på till exempel bryggor eller trädgårdsmöbler.

Enligt miljöcentralens veckovisa algöversikt är det nuvarande läget med cyanobakterier typiskt för den rådande tidpunkten. I Finska viken och längs Skärgårdshavets kustområden har man hittat enstaka rikliga förekomster av cyanobakterier, men några större ytansamlingar har inte observerats.

Hällfors betonar att det är omöj-

ligt att förutspå hur situationen för resten av sommaren kommer att se ut.

– Såklart påverkar det varma vädret situationen och sannolikheten för att förekomsterna av cyanobakterier sker tidigare än vanligt ökar. Samtidigt kan förekomsterna vara väldigt lokala, de kan snabbt dyka upp och sedan försvinna lika snabbt.

Den milda vintern har enligt Hällfors gjort att avrinningen av näringsämnen till våra vattendrag varit exceptionellt stor i år.

– Men fosfatmängderna i exempelvis Finska viken är redan så stora att detta tillskott inte märkbart påverkar förekomsten av cyanobakterier i sommar.

Hällfors vill påminna människor om att ta cyanobakterierna på allvar.

– Vi rekommenderar att man är försiktig och undviker kontakt med vattnet ifall det förekommer cyanobakterier. Det är otäcka gifter som lätt vållar hälsoproblem.

TEXT & FOTO LAURA OKSANEN
laura.oksanen@ksfmedia.fi

Uppföljningen av cyanobakterier

■ I samarbete mellan Rotary och Finlands miljöcentral grundas 99 nya uppföljningsplatser runtom i landet.

■ Syftet är att hjälpa forskare kartlägga och sammanställa information om mängden cyanobakterier i våra vattendrag.

■ Observationerna görs av frivilliga rotarianer. Från Östra Nyland deltar Borgå Västra, Lovisa och Sibbo Rotaryklubbar.

■ Vattnet på uppföljningsställen kontrolleras varje vecka. Observationerna skrivs sedan in i appen Havaintolähetti.

■ Vem som helst kan lämna in sina observationer via appen.

■ Informationen sparas sedan i Insjö & Havswiki, varifrån forskarna sedan följer upp läget.

Så här känner du igen cyanobakterier

■ En liten mängd cyanobakterier ser i vattnet ut som gröna eller gulaktiga partiklar.

■ En riklig mängd cyanobakterier bildar vid lugnt väder gröna eller gulaktiga algflottor som anhopas i strandvattnen.

■ Rör algmassan med en pinne. Om algmassan löser upp sig som korn i vattnet när du rör den kan det vara fråga om cyanobakterier. Om algerna fastnar vid pinnen är det fråga om något annat än cyanobakterier.

■ Sätt vattnet i ett vattenglas. Om det innehåller cyanobakterier stiger de upp till ytan som gröna korn inom en timme.

HAVSVATTEN, LOVISA

Algsommaren är här – cyanobakterier hittade i Lovisa

I Lovisa har man hittat rikligt med cyanobakterier på stranden i Rönnäs, men på Borgås och Sibbos badstränder har inga observationer ännu gjorts.

Badvattnet vid de kommunala stränderna kontrolleras regelbundet av myndigheterna. Hälsoskyddsplanerare **Paula Hänninen**, som ansvarar för att kontrollera vattenkvaliteten vid stränderna i Borgå, Sibbo och Lo-

visa, säger att man endast hittat cyanobakterier vid stranden i Rönnäs i Lovisa i sommar.

– Vi tar rikligt med vattenprover hela tiden för att hållas uppdaterade om läget. Borgås och Sibbos stränder har hittills klarat sig utan cyanobakterier, men i Rönnäs fanns det rikligt av dem. Människor brukar dessutom vara snabba på att ringa och anmäla om vattnet ser dåligt ut, men nu har inga anmälningar kommit in.

Hänninen påpekar att läget med cyanobakterier kan förändras snabbt då vindriktningen ändras och att var och en alltid bör kontrollera vattnet själv före man simmar.

LAURA OKSANEN

CYANOBAKTERIER. I och med den varma sommaren har algblomningarna ökat i regionen. FOTO: SONJA LAGERSTRÖM/ARKIVBILD

